

خیلواکی

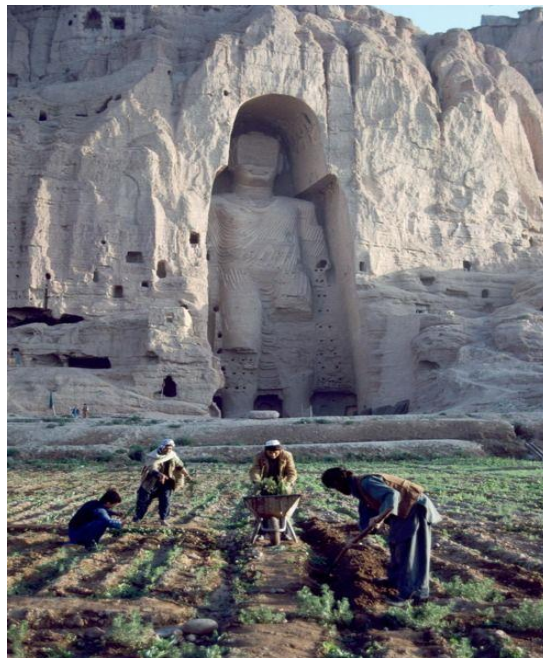
استقلال

www.esteqlaal.net

پنجشنبه ۱۱ مارچ ۲۰۲۱

ملالی موسی نظام

بیستمین سال تخریب پیکره های با شکوه بودای بامیان

تصویری از شکوه و جلال تندیس «صلصال» قبل از انهدام که در حدود یکونیم هزار سال بپا ایستاده بود

یازدهم مارچ، بیست سال از تخریب مفسدانه و مغرضانه تندیس های بامیان، یکی از باشکوه ترین و پایدار ترین آثار مدنیت قدیم جهان کهن می گذرد. در حقیقت این یادگار های بینظیر قرون و اعصار توسط تصمیم نابخردان و اقدام بد فرجام طالبان فاقد علم و انصاف و فتوای ملا محمد عمر رهبر آنان به تحریک پاکستان غدار می گذرد که تا هنوز داغ چنان اقدام سخیفانه و بیموردی از یاد و خاطر جهانیان نرفته است. با وجود مخالفت های بیشمار جامعه جهانی و مراکز ثقافت و فرهنگ و حتی مداخله ممالک اسلامی که هرگز موجودیت آن پیکره های عظیم و شکوهمند را منافی ارزش های دین مقدس اسلام ندانستند، این آثار بی مانند عهد عتیق با قساوت و جهل کامل تخریب گردید.

از نگاه قدامت تاریخی، منطقه وادی زیبا و سرسبز بامیان در بین سلسله جبال هندوکش، قرن ها قبل در مسیر «شاهراه ابریشم» که یکی از قدیمترین و طولانی ترین مسیر تردد دنیای کهن از اروپا تا چین بود، قرار گرفته است؛ طوریکه رفت و آمد کاروان های گوناگون تجارتي بین چین، هند و دنیای غرب را امکان پذیر ساخته بود.

شواهد موجود است که مغاره ها یا «سمچ» ها در عصر ساختن و تعمیر مجسمه های بودا، از قبل در منطقه موجود بوده و در حقیقت جایگاه زائران و نیایش گران محسوب میگردیدند که قدامت آنها درین زمینه به قرن دوم میلادی می رسید.

در افغانستان قبل از اسلام دین بودایی البته تا قرن ۷ میلادی برقرار بود که سبک خاص مکتب هنری «کابل گندهارا» را در تشکیل خصوصیات هر دو مجسمه بودا، یعنی «صلصال» ۵۳ تا ۵۸ متر ارتفاع و «شمامه»، مجسمه کوچکتر ۳۵ تا ۳۸ متر ارتفاع، میتوان مشاهده نمود که البته هنرمندان و مجسمه سازان بامیان تا اواسط قرن ۹ میلادی از سبک هنری «کابل گندهارا» پیروی می نمودند.

این پیکره های با عظمت و شکوهمند قبل از تخریب به دست گروه منحرف طالبان دون سویه، بزرگترین مجسمه های ایستاده در جهان بودند که متأسفانه جهل و وابستگی به دشمنان حسود و قسم خورده مردم افغانستان آنانرا به بهانه مخالف بودن با ارزش های اسلامی «!؟!» در ماه مارچ سال ۲۰۰۱ تخریب و منفجر نمودند که بدون شک باعث اندوه عمیق و حیرت و افسوس مردم افغانستان و جهان؛ اعم از مسلمان و غیر مسلمان گردید.

دین بودایی در قرن سوم قبل از میلاد مسیح در هند و در قسمتی از افغانستان قدیم رایج گردید؛ در چنین ایامی نزدیک مجسمه بودای ۳۵ متره که «شمامه» باشد، معبد بودایی بزرگی برای عبادت و نیایش موجود بود که بعد ها تخریب شده، چنانچه در سال های اخیر ذریعه باستان شناسان دیوار های آن کشف گردیده است. ناگفته نماند که موجودیت راه ابریشم خود سبب تردد زائرین به معابد بودایی در منطقه می گردید.

بودای کوچکتر یعنی «شمامه» قدامت بیشتر داشته و در بین سال های ۵۴۴ – ۵۹۵ میلادی و بودای بزرگ «صلصال» در سال های ۵۹۱ – ۶۴۴ میلادی ساخته شده اند که هر دو اثر تاریخی عهد عتیق، در نوع خود و در منطقه بسیار عالی، خاص و دقیقاً بزرگترین محسوب میشدند که در لست میراث فرهنگی جهان مربوط به ریاست فرهنگی، علمی و آموزشی «یونسکو»، وابسته به ملل

متحد، جایگاه معتبری را دارا بوده اند که حفظ و مراقبت آنان هم وظیفه آن تشکیل بین المللی به شمار میرفت.

البته حالا هم نواحی اطراف این منطقه تاریخی به این آثار متعلق شناخته شده و باید از هر نوع تعرض و استملاک ناجایز و غیر قانونی که در افغانستان بیداد می نماید، به دور نگهداشته شود، درحالیکه «یونسکو» راپور های چنین تصرفات ناجایز و کجروی هایی را در زمینه به دولت غافل افغانستان ارائه نموده است.

در سال ۱۹۹۹ رهبر طالبان، «ملا محمد عمر» فتوایی را صادر نموده ادعا کرد که چون مذهب بودایی دیگر در افغانستان پیروانی ندارد، باید مرجع عبادت آنان «؟!» که بت های بامیان باشد، تخریب گردند، ولی چون در عین حال موجودیت آن بت ها سبب جلب توریست و جهانگردان بین المللی میگردد، آنان نگهداری می شوند.

در سال ۱۹۹۷ شخصی به نام «عبدالواحد» قوماندانی مربوط به امارت اسلامی طالبان، تصمیم به تخریب مجسمه های بودا گرفت که چون در منطقه قدرت نداشت، ناکام شد. بعد تر با استیلای بامیان در سال ۱۹۹۸ نامبرده کوشش کرد که با ایجاد سوراخ هایی در اطراف سر بودای بزرگ «صلصال» آنرا منفجر نماید که در آن زمان ظاهراً توسط «ملا عمر» مانع کار سخیف خویش گردید؛ گرچه نظریاتی هم موجود است که نامبرده با انفجار تندیس ها مخالفت نمود.

عجب است که حتی در سال ۲۰۰۰ میلادی گروهی از طالبان حتی از «یونسکو» خواستند تا ناوه ها و مجراهای آب بالای مجسمه بزرگ را ترمیم نمایند؛ ولی متأسفانه گروه های افراطی و وابستگان قریب به حکومت پاکستان دایم برای تخریب چنان یک سرمایه معنوی و فرهنگی بی همتای ملی افغانستان نقشه و پلان های مخوفی می کشیدند و بهانه می آوردند که هر چیزی که مخالف اصول اسلامی «؟!» باشد، مانند منع تماشای تلویزیون، منع شنیدن و نواختن موزیک، قیود ظالمانه بر زنان و البسه آن بینوایان و بیشمار مظالم دیگر عهد دقیانوس که در خود پاکستان همیشه معمول و مروج بود، بت های شکوهمند بامیان «حتماً» تخریب و نابود گردند. این اصول و روش را در قرن پیش رفته جدید، به زعم خویش برای تعمیم «شریعت» که اکثراً مانند صدور عملیه سخیف و غیر اسلامی آدم کشی ذریعه عملیات انتحاری که البته اختراع خود شان بوده است، بر ملت بیچاره و مظلوم افغانستان تحمیل می نمودند.

همانطور که با درد و ناباوری شاهد گردیدیم، بالاخره در ماه مارچ سال ۲۰۰۱ پیکره های عظیم، شکوهمند و بینظیر بودا، یادگار مدنیت درخشان عهد عتیق افغانستان، با فتوای «ملا محمد عمر»

تاریک اندیشه، تخریب و منفجر گردید. از اوایل مارچ کار و پلان این فاجعه فرهنگی ذریعه متخصصین خراب کار گروه طالبان داخلی و اکثراً خارجی، روی دست گرفته شد. چون مواد ساختمانی مجسمه ها به مقابل مواد منفجره مقاومت نشان می دادند و در طول قرون پابرجا و استوار باقی مانده بودند، در مرحله نهایی عملیه سفاکانه تخریب، ۹ مارچ با تعبیه مین های فراوان قوی و کوچک بر روی بدنه مجسمه ها، با جدیت صورت گرفته و با تمام مخالفت های جامعه جهانی، بالاخره در روز ۱۱ مارچ، این تراژیدی فرهنگی غیر قابل باور به وقوع پیوست و دردا که یکی از بزرگترین و عالی ترین گوشه ای از آثار عهد عتیق جهان، منهدم و معدوم گردید.

قرار معلومات در دست داشته و گمان غالب و استدلال دانشمند و محقق خبره افغان، محترم «حامد نوید» نقشه نابودی پیکره های بینظیر بودای بامیان با نقشه های پلید پاکستان، کشوری فاقد فرهنگ و تاریخ، مانند صد ها تخریبکاری دیگر و همکاری و همراهی با گروه های جفاکار طالبان و دهشت افگنان بی خرد، جزئی از امور و پلانی بود که به چنین وجهی باید اجراء میگردد. هیئات!

از سال ۲۰۰۳ میلادی باز هم «یونسکو» سازمان علمی، فرهنگی و آموزشی ملل متحد، رواق خالی بودا های بامیان را در فهرست میراث های فرهنگی جهان قرار داده و آنان را در معرض خطر روز افزون اعلام نموده است؛ طوریکه حفره های خالی، صدمات زیاد و بسیار جدی ای را از شدت انفجار برداشته و تاکنون به شکست و ریخت های فراوان مواجه می باشند. در سال های اخیر «شمامه»، تندیس بودای ۳۵ متری تا حدی محکم کاری و ترمیم گردیده است. قرار اعلامیه حکومتی بامیان، «یونسکو» کار ترمیمات جای بت بزرگ یعنی «صلصال» را هم عملی نموده است.

نتیجتاً باید ادعا نمود که فرویزی حفره های خالی بودا ها و خطرات ناشی از غصب زمین های اطراف آن توسط زورمندان را «یونسکو» رسماً به اطلاع دولت افغانستان رسانیده و هوشدار داده است که اولیای امور رسمی قادر به جلوگیری از تصرف اراضی مربوط به ساحه مراقبت های آن سازمان نگردد، «اعضای یونسکو» در باره موضوع بامیان، خود تصمیم میگیرند.

امروز جشن های مختلفه و باشکوهی با تزئینات نور و اشتراک هر قشری از اهالی برای قدمندی از تاریخ باشکوه منطقه، در اطراف تندیس ها برگزار میگردد و هرگز این آثار بینظیر نمیتواند به فراموشی سپرده شود.

پایان